

Возниця Б. В.*

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ «LIFE MAP» («КАРТА ЖИТТЯ») НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ

У статті описана поетапна технологія використання методу «Карта життя» як графічного зображення автобіографії з метою полегшення процесу розвитку зв'язного мовлення учнів на уроках англійської мови.

Сучасний темп життя постійно пришвидшується. Відбуваються зміни, зумовлені потребою ринка праці у спеціалістах, які мають отримати освіту та кваліфікацію за новими принципами і підходами у процесі навчання та опанувати здатність вчитися упродовж усього життя в сучасних умовах, що постійно змінюються. На перший план виходять уміння самостійно знайти необхідну інформацію, творчо опрацювати її та використати для виконання виробничих завдань, задля досягнення успіху у вирішенні не тільки професійних, але й життєвих проблем. Актуальність цієї статті полягає в описі переваг застосування методу створення «Карти життя» та подальшої презентації своєї карти для розвитку зв'язного мовлення на уроках англійської мови й підготовки учнів для подібних дій у схожій реальній життєвій ситуації, як, наприклад, участь у співбесіді.

«Карта життя» може допомогти соціальній адаптації учнів-першокурсників професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) на уроках англійської мови. А саме: допомогти учням розкритися перед однокласниками, показати їм, а в той самий час і собі, свої сильні сторони, таланти, прагнення, змалювати особистий шлях (автобіографію) у такий цікавий, альтернативний спосіб, та поставити собі цілі на майбутнє. Створення «Карти життя» може бути використаним для забезпечення активної участі учнів у навчальному процесі, коли потрібно створити мовне середовище й залучити навчальну групу у творчий процес на уроці в цілому. Особливо важлива проблема об'єднання учнів виникає з першого уроку в ПТНЗ. Актуальність питання соціалізації визначається ускладненням умов навчання в закладах профтехосвіти (комп'ютеризація, інформаційне навантаження), і загалом, нова система професійного навчання, відмінна від шкільної, незнайоме соціальне середовище ставить першокурсника у складну ситуацію соціальної адаптації. Активний, позитивний характер перебігу останньої залежить як від поведінки самих учнів, так і від організованого навчально-виховного процесу в певному ПТНЗ, де важливу роль відіграє налагоджена система соціального виховання [1, с. 4], у даному випадку виховання на уроках іноземної мови.

Теоретико-методологічне осмислення проблеми соціальної

* © Возниця Б. В.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

адаптації особистості представлено у працях зарубіжних учених, таких як Г. Айзенк, Г. Гартман, Ф. Знанецький, Р. Мертон, Дж. Мід, Т. Парсонс, А. Первін, Ж. Піаже. Соціальну адаптацію як активний, складний, суперечливий процес досліджували філософи (Ю. Ган, М. Кджанян, І. Милославова, Л. Растова), психологи (Л. Виготський, І. Кряжева, О. Леонтьєв), педагоги (О. Мороз, І. Насирова). За авторством учених, таких як С. Артемов, Е. Ковальчук, О. Кондратюк, Л. Ларіонова, Н. Ничкало, М. Поплавський, В. Синявський, Н. Тульнов, Л. Шпак, Ю. Янченко, Л. Кримчак з'явилась низка досліджень, присвячених різним аспектам виховання, адаптації, профілактики девіантної поведінки серед учнівської молоді [1, с.5].

Поеднуючи вищезгаданий досвід дослідників із використанням методу застосування «Карти життя» на уроках англійської мови, можна допомогти підлітку адаптуватися в умовах початку навчання в закладах професійно-технічної освіти та привнести елементи гри, творчості, зацікавленості, самостійності у процес вивчення англійської мови через використання в класній кімнаті, наряду з наочними посібниками, реальних життєвих об'єктів, що знадобляться при виготовленні подібних карт.

Мета статті полягає в описі поетапного використання методу «Карта життя» на уроках англійської мови в умовах ПТНЗ для розвитку зв'язного мовлення учнів.

Учителі іноземної мови нерідко стикаються з тим, що навіть організація простої розмови між учнями вимагає чималих зусиль, серйозної підготовки і підбору відповідного матеріалу, що може викликати реальну зацікавленість. Часто монологічний виступ дається учневі легше, ніж обмін декількома репліками зі своїм однолітком. Це і зрозуміло: будь-який діалог вимагає взаємодії партнерів [3, с. 3].

До цього додаються проблеми адаптації до нового колективу, нового навчального закладу професійного спрямування. Саме метод застосування «Карти життя» на етапі знайомства з новою групою може стати сильним мотивом співвіднесення ситуації з реальною потребою у природному спілкуванні [4].

«Карта життя» є творчим процесом, за допомогою якого будь-хто може поглянути назад і вперед, виразно уявляючи собі своє майбутнє та минуле, маючи змогу для оцінки своїх цілей і шляхів їх досягнень. У нашому випадку застосування цього методу на уроках англійської мови є інструментом, за допомогою якого пришвидшується процес адаптації, установлюються цілі і окреслюються способи для їх досягнення [5].

«Карта життя» є:

- унікальним баченням власного майбутнього;
- способом описання власної життєвої історії для себе та інших;
- способом поглибити особисті стосунки під час обміну досвідом;

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

– способом виявлення сфер життя, що потребують певної уваги [8].

Карта представляє собою графічне зображення, групу зображень або символів, які візуалізують події і цілі в житті людини, що полегшує процес комунікації, обміну ідеями, думками. Учні можуть створити «Карти життя» для деталізації важливих життєвих подій.

І таке графічне зображення автобіографії дозволяє чітко структурувати, указати пріоритети життєвого розвитку, свого життя в майбутньому. Можливо використовувати цей метод створення «Карти життя» на підготовчому етапі роботи з текстом або письмовою роботою над автобіографією, а також як привід для розвитку навичок усного зв'язного мовлення на уроках англійської мови.

Зараз піде мова про етапи роботи над створенням «Карти життя».

На початку вчителю потрібно заздалегідь створити власну карту, або презентувати приклади «Карт життя» інших учнів. Без цього учням буде важко зрозуміти саму концепцію створення карти: навіщо це потрібно, як можна використати необхідну інформацію, як зробити презентацію, поставити та відповісти на запитання.

Для створення «Карти життя» знадобляться такі матеріали:

- аркуш білого паперу для малювання;
- кольорові олівці, маркери, та інші приладдя для малювання.

Власне форма та структура карт обмежується тільки фантазією, як засвідчують наведені нижче приклади учнівських робіт. (Рис.1,2).

Рис. 1 Карта життя

Рис. 2 Карта життя

Приблизна послідовність етапів роботи над створенням та презентацією «Карти життя»:

Етап 1

Обговорити з учнями різні види важливих подій, які б вони, можливо, повідомили б про себе, якщо б мали написати свої автобіографії, тобто провести «мозковий штурм». Умотивувати учнів поділитися «найпам'ятнішими» або «найважливішими» подіями із власного життя. Після цього необхідно скласти

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

список, або створити кластер подій із поділом та деталізацією відповідно до кожного періоду життя.

Події, що можуть бути описані при створенні «карти»:

- день народження;
- особлива пригода;
- будь-який подарунок, який отримали від батьків, друзів, знайомих;
- перші спроби в будь-якій діяльності;
- дуже забавна подія;
- час, коли було весело чи сумно;
- перший досвід користування будь-яким транспортним засобом;
- визначна книга/фільм;
- день зустрічі з відомою особистістю;
- перший домашній улюбленець [6].

Етап 2

Потрібно визначити, які малюнки чи образи учні представлятимуть у якості головних подій їхнього життя. Як тільки визначили, на які питання учні збираються відповідати відповідно до анкети «карти життя», викладачу слід зробити на аркуші паперу або дошці ескізи невеликих малюнків, що будуть представляти кожну подію. Наприклад, якщо день народження – істотна подія, то учням, можливо, потрібно намалювати немовля або вагітну жінку. Якщо перший день в будь-якому навчальному закладі був важливий, можна зобразити шкільну будівлю або класну дошку. Тобто треба домовитись про універсальні символи для презентації певних подій.

Етап 3

На порожньому аркуші паперу, зображуються головні життєві події, які будуть включатися у кожну конкретну «Карту життя». Життєві події розташовуються у хронологічному порядку. Відносини між ключовими подіями відмічаються таким чином, щоб глядачі змогли легко відновити події в тому порядку, у якому вони сталися або відбудуться в майбутньому. Графічно події можуть бути поєднані стрілками, а також будь-якими іншими графічними засобами на власний вибір учнів.

Етап 4

На цьому етапі відбувається презентація та обговорення результату творчої роботи. Потрібно продемонструвати свою «Карту життя», розповісти своїм друзям або однокласникам, чому були вибрані саме ці специфічні життєві події. Учням слід робити пояснення щодо власної «Карти життя», якщо виникають запитання [5].

Іншим способом створення «Карти життя» є використання зображень із журналів, які, на думку учнів, представляють їхній життєвий досвід, або те, що викликає почуття. Можна, замість малювання, вирізати зображення і приклеювати їх на аркуш паперу, тобто зробити аплікацію, якщо в учнів виникають складності з малюванням.

ОСВІТА ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ

Етап 5

Це етап оцінювання результатів роботи. Для цього можна використати такі критерії:

I. «Карта життя» (50 підсумкових балів).

А. «Карта життя» включає 10 головних подій (2 бали за кожну подію).

Б. Кожна подія розташовується у хронологічному порядку (1 бал за кожну подію).

В. Кожна подія відображена малюнком / символом, який представляє головну тему подій (1 бал за кожен малюнок).

Г. Карта має заголовок (2 бали).

Д. Вказане ім'я учня (4 бали).

Е. Дата створення карти (2 бали).

Г. Карта розфарбована (2 бали).

II. Особиста презентація (50 підсумкових балів).

А. Представлені первинний та фінальний ескіз у завершеному вигляді (10 балів).

Б. Розповідь презентується з різноманітною інтонацією і тоном, що підходить для даної аудиторії, учень чи учениця уникають одноманітності (10 балів).

В. Розповідь зосереджується на одній головній події, та згадуються деталі, що мають відношення до теми (20 балів).

Г. Форма подачі презентації-розповіді у письмовому варіанті, чи це можна прочитати. Чи текст розбірливий (10 балів).

Підсумок: 100 балів [7].

Метод створення «Карти життя» передбачає використання на уроках іноземної мови ситуацій із повсякденного життя, що дає можливість змоделювати цілісний контекст реального спілкування з поєднанням мовленнєвих і немовленнєвих дій, вербального й невербального спілкування, візуальної та звукової презентації змісту й форми. Такий підхід до навчання зв'язного мовлення добре узгоджується з подоланням психологічних труднощів, перш за все, сором'язливості, ніяковості, психічного напруження, невпевненості, що заважають процесу спілкування, тим більше – іноземною мовою, а також з урахуванням етапу первинної адаптації до нових умов навчання в новому навчальному закладі професійного спрямування [3].

Досвід свідчить, що застосування методу створення та обговорення «Карти життя» може вирішувати різноманітні питання, що виникають у навчальному процесі, щодо розвитку зв'язного мовлення із зоровою опорою на уроках англійської мови та процесу адаптації учнів до нового колективу в закладах професійно-технічної освіти, особливо на перших уроках; сприяє інтенсивному усвідомленню учнями власних бажань, власних можливостей, своїх меж, майбутніх цілей. Як результат: учень, який знає свої межі або сили, може навчитися довіряти власній думці і не боятися спілкуватись іноземною мовою, а також приймати рішення, від яких буде залежати його майбутнє особисте та професійне життя.

Література:

1. Гаенкова И. В. Социально-психологическая адаптация учащихся ПТУ в условиях личностного взаимодействия педагога и обучающегося: Дис.... канд. пед. наук: 13.00.01 / И. В. Гаенкова. – Якутск, 2001. – 211 с.
1. Дмитрів О. В. Використання методу ситуативного навчання на уроках англійської мови у загальноосвітніх школах / О. В. Дмитрів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/pspo/2007_13_2/doc_pdf/Dmitriv_st.pdf. – Назва з екрана.
2. Скалкин В. Л. Обучение диалогической речи (на материале английского языка): Пособие для учителей / В. Л. Скалкин. – К.: Рад.шк., 1989. – 158 с.
3. Сырык Т.Л. Новые подходы к процессу обучения иностранным языкам в средней школе / Т. Л. Сырык. – Полтава, 1999. – 52 с.
4. How to Create a Life Map By Katie Tonarely eHow Contributor [Electronic resource]. – Access mode: http://www.ehow.com/how_7251229_create-life-map.html \ – Назва з екрана.
5. Education World\connecting educators to what works [Electronic resource]. – Access mode: http://www.educationworld.com/a_tsl/archives/05-1/lesson023.shtml \ – Назва з екрана.
6. ScholasticUkraine [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.scholastic.com> \ – Назва з екрана.
7. Lifemapping [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.yourlifemapping.com> \ – Назва з екрана.

Домбовська І. О.*

**АКТУАЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ГЕОГРАФІЧНІЙ ОСВІТІ**

У статті розглядається актуальність використання проектних технологій на сучасному етапі розвитку освіти, а саме на уроках географії та заняттях гуртка, дається чіткий алгоритм реалізації проектної технології.

В умовах інформаційного суспільства розвиток освіти в Україні вимагає постійного оновлення науково-методичних засад шкільних предметів, у тому числі посилення ролі шкільної географії.

Географія як наука за своїм змістом є комплексною, інтегративною наукою, завдяки чому відбувається перетворення знань про природу і людство на планеті Земля на єдину наукову географічну картину світу. Оволодіння учнями географічними знаннями, уміннями, компетенціями дає змогу орієнтуватися у складних глобалізаційних процесах, національно ідентифікуватися в сучасному світі, завдяки географічній освіті молодь набуває вміння самостійно й творчо мислити, розвивати інтелектуальні здібності, генерувати нові ідеї, адаптуватися до мінливих життєвих ситуацій, використовувати здобуті знання у своєму житті.

Завдяки вивченню складно організованого і територіально

* © Домбовська І. О.